

มาตรการทางกฎหมายกรณีเกิดความเสียหายขึ้นแก่บุคคลและทรัพย์สิน
อันเนื่องมาจากอันตรายอันเกิดจากการบรรจุ การขนส่ง และ
การเก็บรักษาก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมันเชื้อเพลิง

ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมันเชื้อเพลิง ถูกมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ในลักษณะของเชื้อเพลิงที่ให้พลังงาน และนอกจากนั้นในด้านอุตสาหกรรมนอกจากจะถูกใช้ เป็นแหล่งพลังงานแล้วยังกลายเป็นวัตถุดิบในการผลิตด้วย เมื่อ เป็น เช่นนี้จึงทำให้ก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นวัตถุที่มีความจำเป็นต่อมนุษยชาติและได้รับความนิยมน้อย่างแพร่หลาย และเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันในแต่ละวันของมนุษย์มากขึ้น ๆ แต่ถึงแม้จะมีการตระหนักถึงภัยอันตรายอันอาจเกิดจากก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิง โดยศึกษาลักษณะสภาพและสาเหตุของอันตรายจากก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิง และนำความรู้เหล่านั้นมาเป็นข้อมูลสำหรับการผลิตวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิงให้อยู่ในมาตรฐานความปลอดภัย ตลอดจนวางเป็นกฎความปลอดภัยในการใช้ประโยชน์ วิธีการของมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นมาตรการในเชิงการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นเท่านั้น มิได้หมายความว่าจะเป็นการป้องกันโดยเด็ดขาด

ถ้าหากจะพิจารณาถึงภาพโดยรวมและอ่านจากหน้าที่ตลอดจนสาระอื่น ๆ ของบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการบรรจุ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซปิโตรเลียมเหลว ทั้งที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวถึงโดยตรง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2474 หรือประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2514 พร้อมกฎกระทรวงที่ออกมาในภายหลัง รวมตลอดถึงบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบรรจุ การเก็บรักษา และการขนส่งโดยตรงแล้ว จะเห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มดังกล่าวต่างพยายามมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการต่าง ๆ ของการควบคุม การเก็บรักษาและการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซปิโตรเลียมเหลวแทบทั้งสิ้น เป็นการเน้นและให้ความสำคัญกับการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซปิโตรเลียมเหลว ซึ่งก็เป็นการสอดคล้องกับแนวความคิดของ H.W. Heinrich ที่ว่า การกระทำที่ไม่

ปลอดภัยของมนุษย์ เป็นสาเหตุใหญ่ที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ปลอดภัยเป็น สาเหตุรอง และเป็นเพียงส่วนย่อยเท่านั้น เมื่อการให้ความสำคัญและเจตนารมณ์ของกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ต่างมุ่งเน้นถึงการป้องกัน ถือเป็นธรรมชาติที่กฎหมายเหล่านี้จะต้องกล่าวถึงมาตรการใน แต่ละขั้นตอน ที่จะเป็นการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายส่วนหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีกลไก (machnism) ของ กฎหมาย เข้ามาดำเนินการ อันเป็นมาตรการทางกฎหมายขั้นแรกที่จะถูกนำมาใช้ในการจัดการ ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยของสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรการหรือการควบคุมก่อนมีภัยอันตราย เกิดขึ้น

แต่ถ้าหากการดำเนินการของมาตรการทางกฎหมายขั้นแรกไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ ได้ผลทั้งหมด ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อปัจเจกบุคคล (individual) และต่อสังคม (public) ก็จำเป็นต้องต้องมีมาตรการทางกฎหมายอีกชั้นหนึ่ง เป็นการเยียวยา (Remidy) ความเสียหายใน สิทธิของปัจเจกบุคคล และความเสียหายต่อสังคม ซึ่งก็จำเป็นต้องมีกลไก (mechanism) ของกฎหมายอีกลักษณะ เข้ามาดำเนินการ

ปัจจุบันนี้ มาตรการทางกฎหมายที่เป็นกลไกที่จะใช้ในการเยียวยาความเสียหายใน สิทธิ ทั้งของปัจเจกชนและของสังคมมีอยู่ 2 แนวทางใหญ่ ๆ อันได้แก่

1. มาตรการในทางกฎหมายอาญา
2. มาตรการในทางกฎหมายแพ่ง

ซึ่งทั้งสองมาตรการดังกล่าว เป็นมาตรการทางกฎหมายในการเข้าไปจัดการปัญหา เกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยของสังคม ภายหลังจากที่มีภัยอันตรายเกิดขึ้นแล้ว โดยในทั้งสองมาตรการ ต่างมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในมาตรการในทางกฎหมายอาญานั้น โดยวัตถุประสงค์ หลักแล้ว เป็นการเยียวยาให้แก่สังคมเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกัน มาตรการในทางกฎหมายแพ่ง เป็นการเยียวยาแก่ปัจเจกบุคคลที่ได้รับผลกระทบและมีความเสียหาย

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน เกี่ยวกับมาตร- การทั้งในทางกฎหมายอาญาและในทางกฎหมายแพ่ง มีบทบัญญัติและมาตรการในการดำเนินการ ภายหลังจากที่มีภัยอันตรายเกิดขึ้นแล้ว ดังต่อไปนี้

ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ในลักษณะ 6 ซึ่งว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนตามมาตรา 225¹ ซึ่งเป็นกรณีของการทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่น ผู้กระทำโดยประมาทดังกล่าวก็มีผิดความในทางกฎหมายอาญา

และนอกจากนั้น ในลักษณะ 10 ซึ่งเป็นเรื่องที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ถ้ากรณีอันตรายจากน้ำมันเชื้อเพลิง หรือก๊าซปิโตรเลียมเหลว ซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่ระมัดระวัง หรือ เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายที่มีลักษณะ เป็นการควบคุมก่อนมีอันตรายเกิดขึ้น และเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย ผลของการกระทำดังกล่าว ก็จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291² ซึ่งเป็นกรณีที่เป็นการกระทำโดยประมาทให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรืออาจจะ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300³ ถ้าหากการกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตราย

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 225 "ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทและเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย หรือกระทำให้โดยประมาทนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 "ผู้ใดกระทำให้โดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท"

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 "ผู้ใดกระทำให้โดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

สาหัส⁴ หรือถ้าหากไม่ได้รับอันตรายสาหัส เป็นเพียงแต่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ก็จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390⁵ ในภาค 3 ความผิดลหุโทษ

อีกทั้งยังมีความผิดซึ่งจะต้องนำมาตราการทางกฎหมายอาญามาใช้บังคับแก่ผู้กระทำให้เกิดอันตรายนั้น กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอื่น อันเป็นกฎหมายซึ่งกำหนดเป็นมาตรการในการควบคุมไม่ให้มีอันตรายเกิดขึ้น เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2474 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2514 และในกฎกระทรวงฉบับต่าง ๆ ซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ดังกล่าวอีกด้วย

2. มาตรการในทางกฎหมายแพ่ง

2.1 ตามหลักกฎหมายว่าด้วย "ละเมิด"

ในกรณีของมาตรการในทางกฎหมายแพ่ง ซึ่งจะใช้เป็นมาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ปัจเจกบุคคล โดยอาศัยหลักกฎหมายในลักษณะละเมิด ถ้าหากผู้ที่

⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 วรรค 2

"อันตรายสาหัสนั้นคือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียขาประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แหว่งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกข์เวทยาเกินกว่ายี่สิบวัน หรืออาจประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้ เกินกว่ายี่สิบวัน"

⁵ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 "ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

เกี่ยวข้องกับการทำให้เกิดภัยอันตรายเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในกรณีลูกจ้างก็ดี นิติบุคคลที่เป็นเจ้าของกิจการก็ดี หรือบุคคลใด ๆ ที่เป็นเจ้าของกิจการก็ดี บ่าย เบี่ยง หรือตั้งข้อต่อสู้เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ยอมชำระค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น ปัจเจกชนผู้ได้รับความเสียหายก็ต้องอาศัยระบบการตามกฎหมายแพ่งฟ้องร้อง ผู้ที่ทาละเมิด และผู้ที่กฎหมายบังคับรับผิดชอบด้วย แม้จะไม่ได้เป็นผู้กระทำโดยตรง ดังเช่นกรณีนายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำความผิดของลูกจ้างที่เข้าไปในทางการที่จ้าง⁶ และเมื่อกระบวนการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เข้าสู่ระบบกระบวนการพิจารณาของศาล ก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวนี้มีขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเอาไว้ ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวอาจจะเป็นระยะเวลาที่

ก. เป็นระยะเวลาต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข. ระยะเวลาตามที่ศาลได้กำหนดขึ้น เป็นเฉพาะกรณี

ค. เป็นระยะเวลาที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น ๆ เช่นกฎหมายล้มละลาย⁷

ดังเช่นในกรณีของการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง นับแต่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาล และศาลมีคำสั่งรับฟ้องไว้แล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173⁸ กำหนดให้ศาลออกหมายส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยแก่คดี โดยกระบวนการในการส่งหมาย เพื่อให้จำเลยแก่คดี เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะร้องขอต่อศาลภายใน 7 วัน

⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 "นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น"

⁷ จาร์ส เขมะจารุ "การขยายหรือย่นระยะเวลาในคดีแพ่ง" วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์จุฬาฯ ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2528 หน้า 87-88

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 วรรคแรก "เมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลออกหมายส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยเพื่อแก้คดี และภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันยื่นคำฟ้อง ให้โจทก์ร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ส่งหมายนั้น"

นับแต่ศาลรับคำฟ้อง และภายหลังจากที่มีการส่งหมายแล้ว ตามบทบัญญัติมาตรา 177⁹ กำหนดให้ฝ่ายจำเลยทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายใน 8 วัน นับแต่วันที่รับหมายเรียก หรือถ้าหากในการส่งหมายเพื่อส่งคำฟ้องให้จำเลย เป็นกรณีของการปิดหมาย ระยะเวลาที่หมายจะมีผลบังคับก็ขยายระยะเวลาออกไปอีก กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ มีกำหนดระยะเวลายาวนานที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อต่อสู้ในคดี จำนวนพยานหลักฐานที่คู่ความต่างอ้างเข้ามาสนับสนุนคดี รวมตลอดจนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกให้ชำระ ซึ่งเมื่อนำประเด็นปัญหาเรื่องกำหนดระยะเวลาดังกล่าวนี้ มาพิจารณาประกอบกับความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเยียวยาเข้าไว้แล้ว จะเห็นได้ว่า ไม่เป็นการเหมาะสมต่อกรณีการเยียวยา ความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้ที่ได้รับความเสียหายในกรณีของภัยอันตรายที่เกิดจากน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซปิโตรเลียมเหลว ซึ่งมักจะอยู่ในลักษณะของเพลิงไหม้ หรือเกิดการระเบิดแล้ว จึงมีเพลิงไหม้ติดตามมา ลักษณะของภัยอันตรายเช่นนี้มักจะทำให้ทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้เสียหาย เช่นบ้านเรือนที่พักอาศัย ตลอดจนสิ่งจำเป็นพื้นฐานอื่น ๆ เสียหายไปด้วย ความเสียหายเหล่านี้ต่างส่งผลต่อการดำเนินคดี เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทั้งในแง่ของความพร้อมในทางด้านเศรษฐกิจของผู้เสียหาย และทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการเรียกร้องให้มีการใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้น ยังมีค่าใช้จ่ายในประการอื่น ๆ อีก เช่นค่าทนายความ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จะต้องมาศาล เป็นต้น และนอกจากนั้น ค่าสินไหมทดแทนที่จะได้ แม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438¹⁰ กำหนดให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนดว่าควรจะให้ชดเชยกันมากน้อยเพียงใดก็ตาม แต่ในทางความเป็นจริง ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลกำหนดให้ มักจะไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายที่มาฟ้องคดี

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรค 1 "เมื่อได้ส่งหมายเรียก และคำฟ้องให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยนำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในแปดวัน"

¹⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรคแรก "ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด"

2.2 มาตรการตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามลักษณะประกันภัย

ในกรณีของมาตรการตามกฎหมายแพ่ง ตามหลักละเมิด ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทบัญญัติมาตรา 420 และมาตรา 437 เป็นบทบัญญัติที่จะนำมาใช้กับกรณีของการกระทำละเมิด และก่อให้เกิดความเสียหาย อันเนื่องมาจากกระบวนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซปิโตรเลียมเหลว (ซึ่งครอบคลุมขั้นตอนในการขนส่ง การเก็บรักษา และการบรรจุ) แต่เนื่องจากวิธีการในการที่จะอาศัยหลักกฎหมายตามบทบัญญัติ มาตรา 420 และบทบัญญัติ มาตรา 437 มักจะประสบปัญหาในเรื่องของภาระการพิสูจน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบทบัญญัติ มาตรา 437 ซึ่งกฎหมายเปิดโอกาสให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ครอบครองหรือควบคุมทรัพย์สินอันตราย ซึ่งได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซปิโตรเลียมเหลว สามารถที่จะพิสูจน์เพื่อหักล้างความรับผิดชอบข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้¹¹ และแม้ในที่สุดผู้ครอบครองหรือควบคุมทรัพย์สินอันตรายดังกล่าวจะสามารถพิสูจน์ หรือไม่สามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็ตาม ก็ย่อมจะส่งผลต่อความล่าช้าของกระบวนการในการพิจารณาคดี และแม้ในที่สุดโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายจะเป็นฝ่ายชนะคดี ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลจะเป็นผู้กำหนดให้นั้น โดยศาลเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยค่าสินไหมทดแทนตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำละเมิด¹² เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะเห็นสมควร และการกำหนดนั้นไม่จำเป็นต้องให้เท่ากับความเสียหาย¹³ ก็ได้ ซึ่งอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าความเสียหายจริง ซึ่งในบางกรณีศาลอาจจะกำหนดค่าความเสียหายที่อาจจะมีผลต่อไปในอนาคตของ

¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคแรก

"บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแก่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั้นเอง"

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรคแรก

"ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด"

¹³ พจน์ ปุษปาคม คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์ 2525), หน้า 531.

ผู้เสียหาย เช่น ค่าความเสียหายในการทำงาน ค่าขาดไร้อุปการะ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในที่สุดแล้ว ผู้ที่ได้รับความเสียหายก็จะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่าย ค่าเสียเวลา ในการดำเนินคดี เป็นทุกข์หนักซ้ำ เติมจากที่ได้รับมาแต่ เดิมแล้ว

มาตรการตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกมาตรการหนึ่งซึ่งน่าจะเป็นมาตรการที่จะช่วยบรรเทาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เพราะแม้จะมีการฟ้องร้องและชนะคดีโดยอาศัยหลักกฎหมายละเมิดตามบทบัญญัติ มาตรา 437 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และศาลกำหนดค่าความเสียหาย (ค่าสินไหมทดแทน) ในลักษณะที่เป็นที่พอใจกับผู้เสียหายแล้วก็ตาม ปัญหาความยุ่งยากมิได้จบลงเพียงเท่านั้น ยังอาจจะมีปัญหาติดตามมาอีก ซึ่งทำให้ผู้เสียหายจะต้องรับภาระเพิ่มขึ้น คือ ถ้าผู้ทำละเมิดหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายลักษณะละเมิด ไม่มีความสามารถที่จะเป็นผู้ชำระค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาของศาลได้ ปัญหาดังกล่าวนี้ รวมตลอดทั้งปัญหาในเรื่องภาระการพิสูจน์ ความล่าช้าในการดำเนินคดี อาจจะบรรเทาเบาบางลง ถ้าหากนำเอาหลักการ "กระจายความเสี่ยงภัย" หรือหลักการประกันภัย เข้ามาใช้กับปัญหาเรื่องความเสียหายที่เกิดจากภัยอันตรายอันเนื่องมาจากกระบวนการในการใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งมีใช้กันแพร่หลาย ในการประกันความเสียหายในวงการธุรกิจอื่น ๆ เช่น การขนส่งทางทะเล ในธุรกิจการบิน ฯลฯ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 20 เป็นหลักกฎหมายที่ว่าด้วยการประกันภัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย นอกจากนั้น ในการประกันวินาศภัยนั้น ยังสามารถแบ่งการประกันวินาศภัยออกเป็นการประกันในการรับขน และการประกันภัยค้ำจุน

มาตรการทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามลักษณะประกันภัย ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งมักจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อประชาชนที่อยู่รอบข้าง จุดที่เกิดภัยอันตรายขึ้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้อาจจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต เนื้อตัว ร่างกาย ทรัพย์สิน ฯลฯ

เมื่อสภาพของภัยที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น หลักการตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการประกันภัยที่จะนำมาใช้บังคับในกรณีเช่นนี้ ได้แก่ กรณีของการประกันภัยค้ำจุน ซึ่งเป็นการประกันวินาศภัยประการหนึ่ง แต่มีลักษณะพิเศษไปจากสัญญาประกันวินาศภัยโดย

ทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ตามบทบัญญัติ มาตรา 887 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

"อันว่าการประกันภัยค่าจุนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัย อันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ"

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีผู้เกี่ยวข้องอยู่ 3 ฝ่ายด้วยกัน กล่าวคือ

1. ผู้เอาประกันภัย
2. ผู้รับประกันภัย และ
3. บุคคลภายนอก ซึ่งได้รับความเสียหายจากวินาศภัยที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

ความรับผิด ซึ่งผู้เอาประกันจะต้องรับผิดชอบในที่นี้คือ ความรับผิดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะมีมูลเหตุของความรับผิดจากลักษณะของนิติกรรมสัญญา หรือความรับผิดในทางนิติเหตุ ที่มีสาเหตุมาจากมูลหนี้ จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ หรือ ละเมิด หรือโดยกฎหมายบัญญัติไว้ก็ได้¹⁴ และเมื่อมีภัยเกิดขึ้น อันเป็นภัยที่ผู้เอาประกันภัย เอาประกันไว้ กับผู้รับประกันภัย ซึ่งเป็นภัยที่ผู้เอาประกันจะต้องรับผิด ผู้รับประกันภัยจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ให้กับผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญา ตามสัญญาประกันภัย

แนวคิดและหลักการในเรื่องของสัญญาประกันภัยค่าจุนดังกล่าวนี้ สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้ที่ได้รับความเสียหายจากภัยอันตราย อันเกิดจากกระบวนการในการใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมัน เชื้อเพลิงตามหลักกฎหมาย ละเมิดได้ โดยกระจายความเสียหายในความเสี่ยงไปให้ เป็นหน้าที่ของผู้รับประกันภัย โดยผู้เอาประกันภัย ซึ่งอาจจะ เป็นเจ้าของกิจการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการบรรจุ การเก็บรักษาและการขนส่ง เป็นผู้เอาประกัน

แต่ถึงแม้แนวคิดและหลักการดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์และสามารถนำมาใช้และปฏิบัติได้ก็ตาม ก็มิได้หมายความว่า จะสามารถนำเอาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่ง

¹⁴ จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไข

และพาณิชย์ ลักษณะประกันวินาศภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยประกันภัยค่าจุน มาใช้บังคับได้ทันที เสียทีเดียว เพราะยังมีปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรง ก็คือในเรื่องของค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายจะได้รับ ตามบทบัญญัติ มาตรา 887 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า "...แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้ หากอาจจะผิดเกินไปกว่าจำนวนอื่น ผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตามสัญญานี้ได้ไม่..." ในอีกนัยหนึ่งก็คือ ค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้เสียหายจะสามารถเรียกเอาจากผู้รับประกันได้โดยตรง¹⁵ สามารถเรียกได้ไม่เกินจำนวนที่เอาประกันภัย เอาประกันไว้ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยแล้วแต่ผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยจะตกลงกัน และถ้าหากเอาประกันภัยไว้ต่ำ ส่วนที่ยังขาดอยู่ ผู้เสียหายก็ยังคงมีสิทธิที่จะไปเรียกร้องเอาจากผู้ที่ทำหัดนได้รับความเสียหายได้อีกโดยใช้หลักกฎหมายละเมิด แต่ก็จะต้องประสบปัญหาเช่นเดิม รวมทั้งประเด็นปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งเป็นข้อที่จะต้องทำการศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁵ อ้างแล้ว หน้า 110.